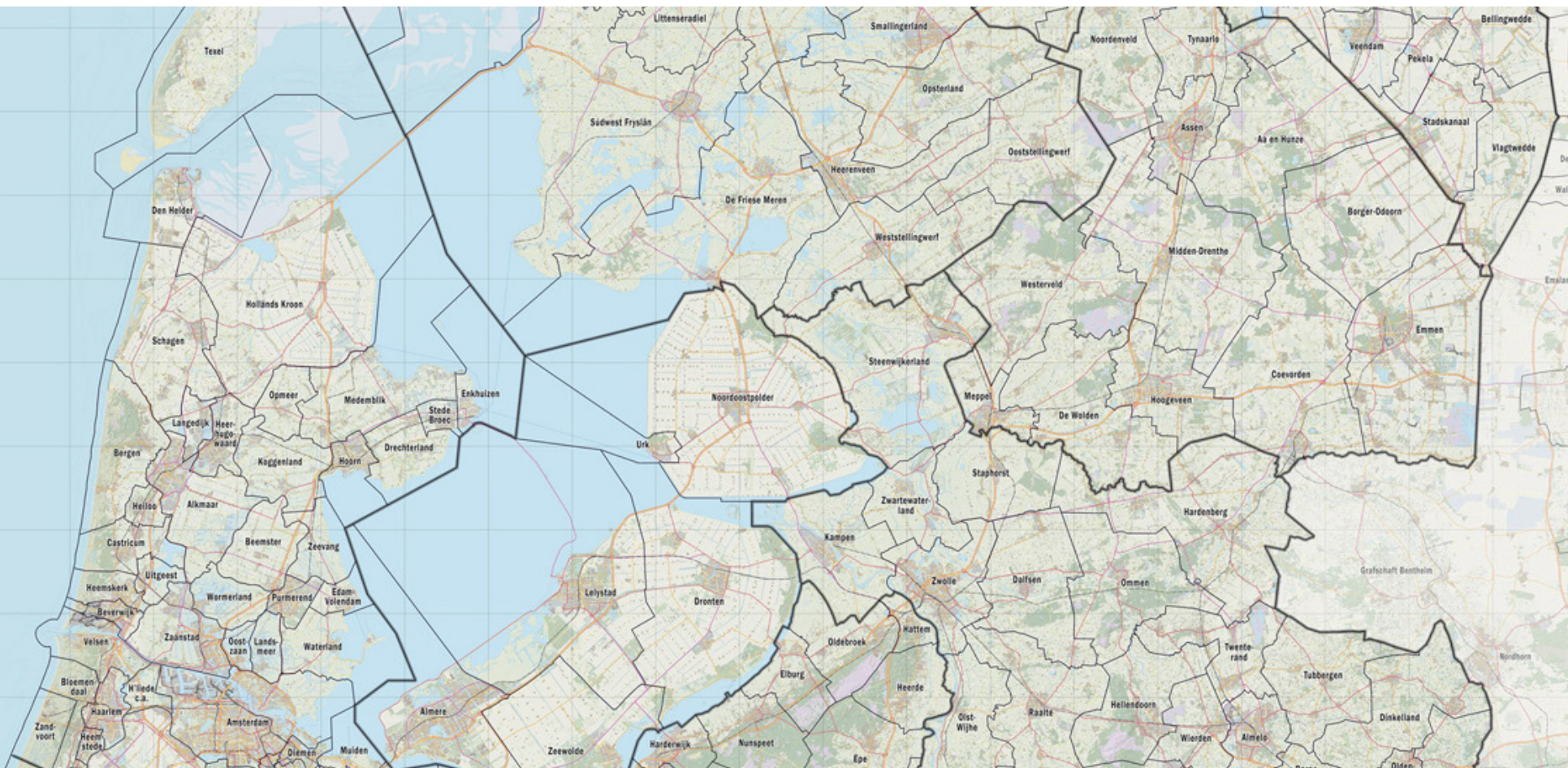

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdheidenschema 11 – Elektriciteit en gas

Nederlandse Academie voor Crisisbeheersing en Brandweezorg

Postbus 7010

6801 HA Arnhem

Kemperbergerweg 783, Arnhem

www.nipv.nl

info@nipv.nl

026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkaarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s) Merijn ten Dam, Samantha Daniels, Ernst Brainich

Contactpersoon Merijn ten Dam

Datum 2025

Status handboek

Versie 202504

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

11 Bevoegdheidenschema elektriciteit en gas

onderbreking levering elektriciteit

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1. informatie			
1a. inlichtingen aan netbeheerder	1a.1. elektriciteitsbedrijven en leveranciers, regionale netbeheerders, gasnetbeheerders, industriële en commerciële eindverbruikers	1a.1. art. 78 jo art. 4a Elektriciteitswet 1998	1a.1. art. 4a Elektriciteitswet 1998 bevat algemene bepalingen inzake het verstrekken van inlichtingen. Het melden van storingen in de responsfase aan de minister van EZK is daarin niet specifiek geregeld. Hiervoor zijn door EZK afspraken gemaakt met de netbeheerders die zowel de regio's als het ministerie informeren. EZK wordt door een netbeheerder geïnformeerd wanneer regionaal wordt opgeschaald naar grip 3, dan wel wanneer de meldkamer van de regio wordt gealarmeerd. Bij signalen van ernstige storingen kan EZK ook zelf contactpersonen bij de netbeheerder bellen
	1a.2. informatie over een onderbreking aan het lokale gezag	1a.2. art. 50 Wet veiligheidsregio's	1a.2. het betreft de situatie dat een onderbreking leidt tot problemen van openbare orde of openbare veiligheid. Zie ook onder 3c voor de relatie met het lokale gezag

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
	1a.3. informatie over crises (incl. rampen) door het lokale gezag	1a.3. art. 7 lid 1 Wet veiligheidsregio's	1a.3. het betreft het informeren van beheerders van vitale infrastructuur samenwerking tussen de sectoren elektriciteit en gas en veiligheidsregio's is en wordt vastgelegd in convenanten
1b. storingsregistratie	1b. netbeheerder, melding door afnemer	1b. art. 19e lid 1 Elektriciteitswet jo art. 4.1 Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas	
1c. inlichtingen door netwerkbeheerder	1c. aan de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet en minister EZK	1c. art 2 lid 2 Besluit leveringszekerheid Electriciteitswet 1998	
1d. kennisgeving van tijdelijke beschermingsmaatregelen aan Europese Commissie en lidstaten	1d. lidstaat	1d. art. 42 Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit (Derde electriciteitsrichtlijn), <i>PbEU</i> 2009, L 211/55	
2. eigen maatregelen sector			
2a. herstel net	2a. netbeheerder	2a. art. 16 lid 1 onder c Elektriciteitswet; uitvoering calamiteitenplan ex art. 16d Elektriciteitswet	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<p>2b. aanpak congestieproblemen/maatregelen ter handhaving van de energiebalans, met de volgende volgorde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inzet van regelvermogen - inzet van reservevermogen - inzet van noodvermogen - oproep aan producenten nog niet beschikbaar gesteld vermogen in te zetten en zo nodig het geven van opdrachten daartoe - inzet van gedoogvermogen - afschakelen van afnemers, waaronder ook vallen andere netbeheerders en het gedeeltelijk of geheel annuleren van exporten 	<p>2b. netbeheerder landelijke hoogspanningsnet (TenneT)</p>	<p>2b. art. 25 Elektriciteitswet jo art. 16 Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit, <i>PbEU</i> 2019, L158/54; art. 19 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit</p>	<p>2b. TenneT heeft een regiefunctie bij het nemen van maatregelen in het geval van (dreigende) ernstige storingen</p> <p>TenneT heeft in het geval van dreigende ernstige storingen voorrang boven de overige netbeheerders bij het aanspreken van producenten voor productieverhuizing of voor de inzet van andere beschikbare middelen, zie art. 21 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit</p> <p>gedoogvermogen heeft betrekking op vermogen bij overschrijding van de toegestane temperatuur van het oppervlaktewater in verband met de lozing van koelwater. Dit verwijst nog naar het voormalige systeem van gedoogbeschikkingen, zie hierover het schema oppervlaktewater en waterkering</p>
<p>2c. prioriteitsvolgorde in de afschakel- en herstelplannen, voor zover technisch mogelijk:</p> <ul style="list-style-type: none"> - openbare orde en veiligheid, volksgezondheid - kritische processen industrie, nuts- en basisvoorzieningen - overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven en consumenten 	<p>2c. netbeheerders</p>	<p>2c. art. 22 en 23 Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit</p>	<p>2c. de afschakel- en herstelplannen zijn toegespitst op regionale omstandigheden; zie voor de relatie met het lokale gezag, onder 3c</p>

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
2d. maatregelen bij onvoorziene situaties	2d. netbeheerder van landelijk hoogspanningsnet	2d. art. 12.8 Netcode elektriciteit	2d. in geval van onvoorziene fysieke congestie waardoor de veilig beschikbare transportcapaciteit vermindert
3. maatregelen overheid			3. de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa, afdeling Energiekamer), vervult geen rol in de responsfase, wel in de preventiefase
3a. centrale overheid			
3a.1. aanwijzingen aan netbeheerder: bij taakverwaarlozing	3a.1. minister van EZK	3a.1. art. 13 lid 2 Elektriciteitswet 1998	
3a.2. prioritering (verdeling van schaarste middels vaststelling distributieregeling)	3a.2. minister van EZK	3a.2. art. 1 lid 2, art. 5* en 10a* Distributiewet	3a.2. zie verder schema schaarste algemeen
3b. Europese Unie: besluiten dat de lidstaat de maatregelen dient aan te passen of in te trekken, voor zover zij de concurrentie zodanig verstoren en het handelsverkeer dermate ongunstig beïnvloeden, dat dit strijdig is met het gemeenschappelijk belang	3b. Europese Commissie	3b. art. 42 Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit (Derde electriciteitsrichtlijn), <i>PbEU</i> 2009, L 211/55	3b. voor beschermingsmaatregelen, zie onder 2b
3c. decentrale overheden: maatregelen inzake effecten van een onderbreking (openbare orde en openbare veiligheid: zorg voor bevolking, evt. vordering noodaggregaten, evt. avondklok bij een			3c. organen van decentrale overheden hebben geen invloed op het functioneren van de sector zelf (de continuïteit van de levering) omdat overheidsinterventie in de sector gecentraliseerd is. Zij zijn alleen

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
<i>blackout</i> , e.d.; zie schema rampenbestrijding algemeen en schema openbare orde)			verantwoordelijk voor aanpak van de effecten voor openbare orde en openbare veiligheid. Eventuele informatie door of afstemming met elektriciteitsbedrijven verandert dat niet

4. koelwater, zie schema oppervlaktewater en waterkering onder watertemperatuur

onderbreking levering gas

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
1. informatie			
1a. inlichtingen			1a.3-4. samenwerking tussen de sectoren elektriciteit en gas en veiligheidsregio's is en wordt vastgelegd in convenanten
	1a.1. netbeheerder aan minister van EZK	1a.1. art. 8a Gaswet	
	1a.2. netbeheerders onderling	1a.2. art. 5.2 Samenwerkingscode gas	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
	1a.3. informatie over een onderbreking aan het lokale gezag	1a.3. art. 50 Wet veiligheidsregio's	1a.3. het betreft de situatie dat een onderbreking leidt tot problemen van openbare orde of openbare veiligheid. Zie ook de toelichting bij elektriciteit onder 3c voor de relatie met het lokale gezag
	1a.4. informatie over crises (incl. rampen) door het lokale gezag	1a.4. art. 7 lid 1 Wet veiligheidsregio's	1a.4. het betreft het informeren van beheerders van vitale infrastructuur
1b. storingsregistratie	1b. netbeheerder, melding van afnemer	1b. art. 8 Gaswet jo art. 3.1 lid 2 Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas	
1c. kennisgeving van tijdelijke beschermingsmaatregelen aan Europese Commissie, Waarnemings- en informatiecentrum (<i>Monitoring and Information Centre – MIC</i>), lidstaten	1c. lidstaat	1c. art. 46 lid 3 Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas (Derde gasrichtlijn), <i>PbEU</i> 2009, L 211/94; art. 11 lid 2 en 4 Verordening (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid, <i>PbEU</i> 2017, L280/1	

2. eigen maatregelen sector

2. anders dan bij elektriciteit wordt bij gas niet gewerkt met prioritaire gebruikers in verband met afschakelen en herstel (*Kamerstukken II*)

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
			2006/07, 29 023, nr. 39, p. 5, <i>Kamerstukken II</i> 2008/09, 31 904, nr. 3, p. 51-52). Uitzondering zijn bepaalde vitale diensten waarvan de continuïteit direct afhankelijk is van de gasvoorziening, zoals grote gasgestookte elektriciteitscentrales
2a. reparatie gastransportnet	2a. netbeheerder	2a. art. 10 lid 3 onder a Gaswet; uitvoering calamiteitenplan ex art. 51 Gaswet	
2c. samenwerking	2c. netbeheerders	2c. art. 12b lid 1 onder e Gaswet; art. 5.1 en 5.2 Samenwerkingswerkingscode gas	
2d. maatregelen bij onvoorziene situaties	2d. netbeheerders	2d. art. 7.1 Samenwerkingscode; art. 5.1 Aansluit- en transportvoorwaarden gas RNB	2d. RNB: regionale netbeheerders
3. maatregelen overheid			
3a. centrale overheid			
3a.1. aanwijzingen aan netbeheerder bij taakverwaarlozing	3a.1. minister van EKZ	3a.1. art. 5 lid 2 Gaswet	

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
3a.2. beschermingsmaatregelen lidstaat en prioritering (verdeling van schaarste middels vaststelling distributieregeling)	3a.2. minister van EKZ	3a.2. art. 46 lid 1 Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas (Derde gasrichtlijn), <i>PbEU</i> 2009, L 211/94; art. 5*en 10a* Distributiewet; zie verder schema schaarste algemeen	3a.2. zie de transponeringstabel voor art. 46 van deze verordening: <i>Kamerstukken II</i> 2010/11, 32 814, nr. 3, p. 68 art. 5 en 10a Distributiewet zijn in werking te stellen noodrecht, KB vereist

3b. Europese Unie

3b.1. besluiten dat de lidstaat de maatregelen dient aan te passen of in te trekken, voor zover zij de concurrentie zodanig verstoren en het handelsverkeer dermate ongunstig beïnvloeden, dat dit strijdig is met het gemeenschappelijk belang	3b.1. Europese Commissie	3b.1. art. 46 lid 3 Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas (Derde gasrichtlijn), <i>PbEU</i> 2009, L 211/94	
3b.2. instandhouding gasstroom binnen de interne markt, niet treffen van maatregelen die de gasleveringssituatie in een andere lidstaat ernstig in gevaar zouden kunnen brengen, instandhouding grensoverschrijdende toegang tot infrastructuur	3b.2. lidstaten	3b.2. art. 11 en art. 12 Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid, <i>PbEU</i> 2017, L 280/1	3b.2. zie ook art. 10a lid 1 onder h Gaswet

maatregel	instantie	wettelijke basis	toelichting
3b.3. solidariteitsmaatregel: noodleverantie aan lidstaat	3b.3. lidstaat	3b.3. art. 13 Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid, <i>PbEU</i> 2017, L 280/1	3b.3. uiterst middel en alleen van toepassing indien overige (nood)maatregelen zijn uitgeput, zie art. 13 lid 3 van de verordening
3b.4. afkondigen noodsituatie, coördinatie	3b.4. Europese Commissie	3b.4. art. 12 lid 1 Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid, <i>PbEU</i> 2017, L 280/1	
3b.5. algemene bijstand via het <i>European Response Coordination Centre</i> (ERCC)		3b.5. art. 12 lid 8 Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid, <i>PbEU</i> 2017, L 280/1	3b.5. zie het schema rampenbestrijding algemeen
3c. decentrale overheden: zie hierboven onder elektriciteit			

BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Voor de BES-eilanden geldt specifieke wetgeving. Ter vergelijking zij hier vermeld:
- Wet elektriciteit- en drinkwaters BES.

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit, hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).

NB 1. Publicatie van de codes (incl. samenwerkingsregelingen): www.nma.nl.

NB 2. De regelingen inzake *suppliers of last resort* (noodleveranciers) staan niet in het schema vermeld. Deze hebben betrekking op de situatie dat een vergunninghouder (leverancier aan kleingebruikers) niet langer in staat is om te leveren (bijv. vanwege faillissement). Dan neemt een andere leverancier het over; deze wordt de *supplier of last resort* genoemd (Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998, art. 3.1d Systeemcode Elektriciteit, Besluit leveringszekerheid Gaswet, art. 2.2 Wettelijke taken van LNB van algemeen belang).

NB 3. Elektriciteit en gas zijn sectoren die vallen onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662), bevat echter geen verwijzing naar wetten die betrekking hebben op deze sectoren.